

51

**EZ - ZARIJAT / ONI KOJI PUŠU
OBJAVLJENA U MEKI*, IMA 60 AJETA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالذَّارِيَّتِ ذَرَوَا ① فَأَلْحَمْتِ وَقَرَأَ ② فَأَلْجَرِيَّتِ يُسْرًا ③
فَالْمَقْسَمَاتِ أَمْرًا ④ إِنَّمَا تَوَعْدُونَ أَصَادِقًا ⑤ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑥
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ⑦ إِنَّا كُنَّا نَقُولُ مُخْتَلِفِينَ ⑧ يُؤْفِكُ عَنْهُ مَنْ أُوْفِكَ ⑨
فَقُلْ أَلْحَزْنَ هُنَّ ⑩ الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَقٍ سَاهُونَ ⑪ يَتَعَلَّوْنَ آيَاتِنَا
يَوْمَ الدِّينِ ⑫ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُرْفَعُونَ ⑬ ذُوقُوا فَنَّتَكُمْ هَذَا الَّذِي
كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ⑭

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

"Tako mi onih koji uzdižu prašinu /1/, i onih koji teret nose /2/, i onih koje plove lahko /3/, i onih koji naredbe sprovode /4/. Istina je, zaista, ono čime vam se prijete /5/. Nagrada i kazna sigurno će biti /6/. Tako Mi neba punog zvjezdanih puteva /7/, vi govorite nejednako /8/. Od Njega se odvraća onaj za kog se znalo da će se odvratiti" /9/. "Neka prokleti budu lažljivci /10/ koji su, utonuli u neznanje, ravnodušni /11/. Oni pitaju: 'Kada će Dan Sudnji?'/12/ Onoga dana kada se u vatri budu pržili /13/. Iskusite kaznu svoju - to je ono što ste požurivali."/14/

Navodi se kako se vladar pravovjernih Alija ibn Ebi Talib, r.a., popeo na minber u Kufi i rekao: "Šta me god budete pitali od ajeta iz Knjige Uzvišenog Allaha i od sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s., odgovorit ću vam." Pa je ustao Ibn el-Keva i upitao: "O vladaru pravovjernih, šta znače riječi Uzvišenog: **'Tako Mi onih koji uzdižu prašinu.'**" Alija, r.a., odgovori: "To je vjetar." Ovaj opet upita: **"I onih koji teret nose"**, a Alija, r.a., odgovori da su to oblaci, pa ovaj opet upita: **"I onih koje plove lahko."** A Alija, r.a., odgovori: "To su lađe." Ovaj nastavi "I onih koji naredbe sprovode", a h. Alija reče: "To su meleki." Ovako su tumačili i Omer ibn Hattab, Ibn-Abbas, Ibn-Omer, r.a., Seid ibn Džubejr, El-Hasan, Katade, Es-Suddi i mnogi drugi. Ni Ibn-Džerir, ni Ibn Ebi-Hatim

nisu govorili drugačije. Ovi navedeni ajeti jesu zaklinjanje Uzvišenog Allaha, dž.š., o tome da će se oživljenje desiti.

Zato Uzvišeni kaže:

"Istina je, zaista, ono čime vam se prijete", tj. vijest će to biti istinita. **"Nagrada i kazna"**, misli se na Sudnjem danu, **"sigurno će biti"**, tj. bez svake sumnje desit će se to. Zatim kaže Uzvišeni: **"Tako Mi neba punog zvjezdanih puteva."** Kaže Ibn-Abbas, r.a.: "tj. neba punog ljepote, svjetlosti i sklada." **"Vi govorite nejednako"**, tj. o vi, mušrici, koji lažete poslanike, vaš govor je različit i proturječan. On je nepodesan i nepovezan. Uzvišeni kaže:

"Od Njega se odvraća onaj za kog se znalo da će se odvratiti", tj. taj vaš nepovezani govor ima prohođu samo kod onih koji su već zalutali, a za pokvarenim govorom samo se povodi onaj koji je zalutao, koji nema razuma, kao što su riječi Uzvišenog:

"Ali, ni vi, sa onima kojima se klanjate, ne možete u njima nikoga u zabludu zavesti, možete samo onoga koji će ionako u vatri gorjeti." (37:161-163) A za riječi Uzvišenog:

"neka prokleti budu lažljivci" Katade kaže da su to neuki i maloumni.

"...koji su utonuli u neznanje, ravnodušni", tj. u kufri, sumnjičenju, namaru bezbrižnosti. Ovako govore Ibn-Abbas i ostali.

"Oni pitaju: 'Kada će Dan sudnji?'", tj. oni se raspituju kad će Dan suđenja, ali na sumnjičav, pretvarački i bezobrazan način, ne vjerujući u njega. A riječi Uzvišenog:

"Onoga dana kada se u vatri budu pržili", tj. spaljivali. **"Iskusite kaznu svoju"**, tj. gorenje.

"To je ono što ste požurivali", tj. reći će im se tako podrugljivo, prijekorno i pogrdno, a Allah najbolje zna.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ⑮ وَأَلْزَمَيْنَا
مَاءَهُمْ أَنْهَارُهُمْ وَأَنْهَارُهُمْ كَانُوا أَقْبَلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ⑯ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ
الَّذِينَ مَا هَبَّ جُوعٌ ⑰ وَإِلَّا اسْتَحَارَهُمْ بَيْسِنَغْفِرُونَ ⑱ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ
لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ⑲ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⑳ وَفِي أَنْفُسِكُمْ
أَفَلَا بُصُرُونَ ㉑ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ㉒ فَوَرَبَّ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ㉓

"Oni koji su se Allaha bojali - u dženetskim baščama će, među izvorima, boraviti. /15/ Primat će ono što im Gospodar njihov bude darovao, jer, oni su prije toga dobra djela činili, /16/ noću samo malo spavali /17/, i u praskozorje oprost od grijeha molili /18/, a u imecima njihovim bio je udio i za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi. /19/ Na Zemlji

* Objavljena nakon sure "El-Ahkaf".

su dokazi za one koji čvrsto vjeruju /20/, a i u vama samima - zar ne vidite? /21/ A na nebu je opskrba vaša i ono što vam se obećava /22/ i, tako Mi Gospodara neba i Zemlje, to je istina, kao što je istina da govorite!"/23/

Kaže Uzvišeni, govoreći o bogobojaznima, da će oni na dan svoga proživljenja biti u dženetskim ljepotama, nasuprot onim grješnicima koji će biti u patnjama, prženi, i u vatri okovani. A Allah, dž.š., kaže:

"Primat će ono što im Gospodar njihov bude darovao." Prihvatat će stanje koje je Allah, dž.š., odredio za njih, među dženetskim baščama i izvorima. Bogobojazni će to imati i uživati, jer će im to njihov Gospodar dati kao užitak, sreću i blaženstvo. A riječi Uzvišenog:

"...jer, oni su prije toga dobra djela činili", tj. u svom dunjalučkom životu, kao što kaže Allah Uzvišeni:

"Jedite i pijte, radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili." (69:24) Zatim Uzvišeni Allah objašnjava šta je to dobro u njihovim djelima, pa kaže:

"Noću samo malo spavali", tj. rijetko kad bi prespavali noć, sve do sabaha, tako da ne bi obavili noćni namaz. Ovako smatra Mudžahid, kao i Katade, a Ibn-Abbas, r.a., kaže: "Ne bi bilo ni jedne noći, a da oni ne bi proveli i iskoristili bar nešto od nje." Kaže Zejd ibn Eslem: "Blago li se svakom onom ko se otme pospanosti i koji se boji Allaha kad god ustane." A kaže Abdullah ibn Selam, r.a.: /246/ "Kad je došao Poslanik, s.a.v.s., u Medinu, okupio se narod oko njega, pa ja sam bio jedan od njih, te kad sam vidio lice Poslanika, s.a.v.s., znao sam da to nije lice čovjeka koji laže. A prvo što sam čuo od njega bile su riječi: 'O ljudi, dijelite hranu sirotinji, pomazite i pazite rodbinu i širite selam, obavljajte noćni namaz kad svijet spava, pa ćete ući u Džennet, sigurni i spašeni.'" A Allah, dž.š., kaže:

"I u praskozorje oprost od grijeha molili", kao što kaže Uzvišeni u drugoj suri: **"I koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili." (3:17)** A ako traženje oprosta bude u namazu, to je još bolje. Navodi se u vjerodostojnim izvorima od ashaba, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /247/ "Doista, Uzvišeni se Allah spušta svake noći na dunjalučko nebo gdje provodi posljednju trećinu noći i kaže: 'Ima li ko od pokajnika, pa da mu Ja oprostim; ima li ko od onih koji traže oprosta, pa da mu udovoljim; ima li neko da nešto traži, pa da mu se da ono što traži' - tako sve do pojave zore." A Uzvišeni kaže:

"A u imecima njihovim bio je udio i za onog koji prosi i za onog koji ne prosi (pa mu je uskraćeno)." Nakon što je Uzvišeni Allah upisao klanjače, pohvalio ih je isto tako i zbog zekata, dobročinstva i održavanja rodbinskih veza, pa kaže Uzvišeni:

"A u imecima njihovim bio je udio...", tj. određeni dio koji treba podijeliti onima koji traže i koji su potrebni. Što se tiče onoga koji traži pomoć, on je poznat po tome što počinje sa traženjem i ima pravo (hak), kao što prenosi Imam Ahmed od Huseina ibn Alije, r.a., koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /248/ "Onaj koji prosi ima svoj hak, makar došao i na konju." Ovaj hadis navodi i Ebu-Davud prenoseći ga od Sufijana es-Sevrija. Što se tiče mahruma, kažu Ibn-Abbas, r.a., i drugi: "To su oni koji nemaju udjela pri raspodjeli u islamu, znači ne dobivaju dio iz državne blagajne, niti imaju bilo kakvo zanimanje kojim bi se prehranili." A kaže Majka vjernika: "To je onaj ko ima potrebu, kojem je neophodno pomoći da olakša sebi zaradu." Kaže Ed-Dahhak: "To je osoba koja bilo šta da posjeduje to i izgubi." A riječi Uzvišenog:

"Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju", tj. u tome su znakovi koji ukazuju na veličinu njihovog Stvoritelja, ogromnu Njegovu snagu, koja se ispoljava u razvoju raznih vrsta biljaka i životinja, dolina i planina, pustinja, rijeka i mora, te šarolikosti ljudi, u njihovim jezicima i bojama kože. A formirao je i uskladio njihove želje i mogućnosti, tako da nema nikakvog nesklada u razumijevanju, pokretima, sreći i nesreći. Sve ostalo što je formirano smješteno je, svaki dio, i najmanji djelić, na mjesto gdje i treba. I zbog toga kaže Uzvišeni:

"A i u vama samima, zar ne vidite." Katade smatra: "Ko god da razmisli o svom vlastitom stvaranju, na koji je način stvoren, uvjerit će se da mu je svaki dio tijela stvoren za ibadet." Zatim kaže Uzvišeni:

"A na nebu je opskrba vaša i ono što vam se obećava." Znači, to je kiša, ona je opskrba sa neba i Džennet što vam se obećava. A Allah, dž.š., kaže:

"I, tako Mi Gospodara neba i Zemlje, to je istina, kao što je istina da govorite!" Zaklinje se Uzvišeni Svojim Plemenitim Bićem o onome što je obećao njima u vezi sa Sudnjim danom, proživljenjem, nagradama i kaznama da će se neizbježno dogoditi. To je Istina kojoj se ne može pobjeći, u koju ne treba sumnjati, kao što ne sumnjate u svoj govor kad govorite. Mu'az, r.a., imao bi običaj da, kada govori o nečemu, svome sagovorniku kaže: "To je istina, kao što je istina da si ti sad ovdje."

هَلْ أَنْتَ حَدِيثٌ ضَيْفٌ
 إِبْرَاهِيمَ الْمَكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ
 قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ
 قَالَ أَلَا أَنْتَ كَلُونَ ﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَمْخَضْ وَاصْبِرْ
 وَخِيفَتُهُمْ عَلَيْهِ ﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرْفٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ
 جَعَزُوعَتِي ﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

"Da li je doprla do tebe vijest o počašćenim gostima Ibrahimovim /24/. Kad mu oni udoše i rekoše: 'Mir Vama!', i on reče: 'Mir vama', ljudi neznani /25/. I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele /26/. I primače im ga: 'Zar nećete jesti?', upita /27/ osjetivši od njih u duši zebnju. 'Ne boj se!', rekoše i obradovaše ga dječakom koji će učen biti /28/. I pojavi se žena njegova uzvikujući i po licu se udarajući i reče: 'Zar ja stara, nerotkinja?!' /29/ Tako je odredio Gospodar tvoj' - rekoše oni - 'On je Mudar i Sveznajući.' /30/

Ovo je kazivanje već prethodilo u surama Hud i El-Hidžr... A riječi Uzvišenog:

"Da li je doprla do tebe vijest o počašćenim gostima Ibrahimovim", tj. kojima je pripremio doček i iskazao pravo gostoprimstvo.

"Rekoše: 'Mir Vama!', i on reče: 'Mir Vama...'" Pozdrav koji je izgovorio Ibrahim, a.s., bio je u nominativu - u odnosu na selam gostiju koji je bio u akuzativu - jači je i bolji, kao što kaže Uzvišeni:

"Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite." (4:86) U ovom slučaju Ibrahim, a.s., izabrao je bolji odgovor. A riječi Uzvišenog: **"...ljudi neznani",** tj. nije ih poznao, a ustvari to su bili plemeniti melec: Džibril, Mikail i Israfil, nek je na njih i na naše pejegambere mir i spas. Pristupili su pred Ibrahima, a.s., u liku lijepih mladića, blistavog sjaja, pa je zbog toga rekao: **"...ljudi neznani."** A riječi Uzvišenog **"I on neprimjetno ode ukućanima svojim",** tj. izvukao se tiho i brzo.

"I donese debelo tele", tj. najbolje koje je imao, kao što navodi Uzvišeni u drugom ajetu:

"I ubrzo im donese pečeno tele", (11:69) tj. isprženo na žaru.

"I primače im ga", tj. spustio ga pred njih. **"Zar nećete jesti?" - upita.** Ovim je iskazana pažnja i ljubaznost prema gostu i ovaj ajet sadrži kulturu gostoprimstva, jer, donio je hranu nabrzinu, a da nisu ni osjetili. Nije im čak ni rekao: "Idem donijeti vam jelo", nego se brzo izvukao i donio ono što je najbolje tada imao, znači ugojeno pečeno tele. Primakao im

je, stavivši pred njih. Nije spustio hranu i rekao: "Izvolite, pridite", nego ju je spustio pred njih kako bi je oni mogli odmah dohvatiti. Isto tako, nije im izdao strogu naredbu u obliku prisile, već je rekao: **"Zar nećete jesti!",** na način ponude i ljubaznosti, kao kad bi danas neko rekao: "Izvolite, molim vas." A riječi Uzvišenog:

"...osjetivši od njih u duši zebnju. "Ne boj se", tj. mi smo izaslanici tvoga Gospodara, upućeni narodu Lutovu. Zatim su ga obradovali da će dobiti sina Ishaka, pa zbog toga kaže Uzvišeni: **"I obradovaše ga dječakom koji će učen biti",** a to je radovanje ustvari njoj, njegovoj supruzi, jer je i njeno djete, odnosno radost je za oba roditelja. A Uzvišeni kaže:

"I pojavi se žena njegova uzvikujući...", tj. podižući zvonki glas. Ovako smatra Ibn-Abbas, a osim njega i neki drugi. A njene riječi:

"Jadna ja!" (11:77) "I po licu se udarajući", čudeći se, kao što se žene čude običnim stvarima. **"...i reče: 'Zar ja, stara, nerotkinja?'"**, tj. kako da rodim u starosti, a bila sam nerotkinja još kao mlada i nisam mogla zanijetati?

"Tako je odredio Gospodar tvoj", rekoše oni. "On je Mudar i Sveznajući", tj. Mudar je u Svom govoru i Svojim djelima i On dobro poznaje ono što vi zaslužujete.

* قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا رَسُولُ رَبِّكُمْ إِلَى قَوْمِكُمْ ﴿٣٢﴾
 لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾
 فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

"A što vi hoćete, o izaslanici?" - upita Ibrahim /31/ 'Poslani smo narodu grješnom', rekoše, /32/ 'da sručimo na njih grumenje od ilovače' /33/ Obilježeno u Gospodara tvoga za one koji su u razvratu svaku mjeru prešli /34/. Mi iz njega vjernike izvedosmo /35/, a u njemu samo jednu kuću muslimansku nadosmo /36/, i u njemu, za sve one koji se boje patnje neizdržljive, znak ostavimo." /37/

A Uzvišeni kaže: **"A što vi hoćete, o izaslanici?", upita Ibrahim,** tj. kakav je vaš posao i zbog čega ste došli?

"Poslani smo narodu grješnom", rekoše. Znači Lutovom narodu.

"...da sručimo na njih grumenje od ilovače, obilježeno", tj. određeno **"U Gospodara tvoga za**

onoga koji su u razvratu svaku mjeru prešli", tj. kod Allaha, dž.š., propisan je i obilježen svaki kamen imenom za koga je namijenjen, pa se kaže u suri "El - Ankebut":

"U njemu je Lut", reče Ibrahim. "Mi dobro znamo ko je u njemu", rekoše oni. "Mi ćemo njega i porodicu njegovu sigurno spasiti, osim žene njegove, ona će ostati s onima koji će kaznu iskusiti." (29:32) A kaže Uzvišeni:

"Mi iz njega vjernike izvedosmo." A to su Lut i njegova obitelj, osim njegove žene.

"...a u njemu samo jednu kuću muslimansku nađosmo", to je samo kuća Luta, a.s., a riječi Uzvišenog:

"I u njemu za sve one koji se boje patnje neizdržljive znak ostavismo", tj. učinili smo da to bude kao pouka, onima što smo im poslali, a to je žestoko kažnjavanje grumenjem pečene gline. A boravište njihovo učinili smo ustajalom baruštinom, punom prljavštine, što je također pouka za prave vjernike.

"Za sve one koji se boje patnje neizdržljive."

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾ فَتَوَلَّىٰ مُرَبُّكُمُ
وَقَالَ سِحْرٌ وَأَجْحُونُ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ وَفَبَدَّلْنَاهُمْ فِي آلَيْهِ
وَهُومَلِكُمْ ﴿٢٥﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٢٦﴾ مَا نَذُرُ
مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرِّيمِ ﴿٢٧﴾ وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ
تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٨﴾ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّحَقَةُ وَهُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَسْطَعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْصَرِفِينَ ﴿٣٠﴾ وَوَقَدْ
نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ فَيَقِينُ ﴿٣١﴾

"I u Musaovom (događaju je pouka). Kada ga sa očiglednim dokazom Faraonu poslasmu /38/, a on, uzdajući se u moć svoju, okrenu glavu i reče: 'Čarobnjak je ili lud' /39/. I Mi i njega i vojske njegove dohvatismo, pa ih u more bacismo, jer je bio osudu zaslužio /40/. I u Adovom (događaju je pouka). Kada na njih vjetar poslasmu u kome nije bilo nikakva dobra; /41/ Pored čega god je prošao, ništa nije poštedito, sve je u gnjilež pretvorio /42/. I u Semudovom (događaju je pouka). Kad mu bi rečeno: 'Uživajte još neko vrijeme!' /43/ Oni se oglušise o naređenje Gospodara svoga, pa ih uništi strašan glas na oči njihove /44/, i ne mogaše se ni dići ni od kazne odbraniti. /45/ (I uništiti smo) prije narod Nuhov: to, zaista, bijaše narod razvratni. /46/

Kaže Uzvišeni:

"I u Musaovom (događaju je pouka). Kada ga sa očiglednim dokazom Faraonu poslasmu." A riječi: "I o Musau" nadovezuju se na **"Fiha"**, navedene u prethodnom ajetu: **"I u njemu ostavismo..."** Znači, učinili smo u kazivanju o Musau, a.s., **"Kada ga sa očiglednim dokazom Faraonu poslasmu"**, jasan i čvrst dokaz. **"A on, uzdajući se u moć svoju"**, tj. Faraon se uz oholjenje i inad okrenuo od onoga s čime je Musa, a.s., došao, tj. sa jasnom istinom.

"I reče: 'Čarobnjak je ili lud'", tj. pripada mu jedno od ova dva svojstva. Uzvišeni kaže: **"Mi i njega i vojske njegove dohvatismo, pa ih bacismo"**, tj. ostavismo **"u more"**. Riječ znači more,

"...jer je bio osudu zaslužio", tj. on je zaslužio to kao kafir, nevjernik i grješnik. Zatim kaže Uzvišeni:

"I u Adovom (događaju je pouka). Kada na njih vjetar poslasmu u kome nije bilo nikakva dobra", tj. vjetar koji sve uništava koji ne donosi nikakvo dobro, stoga i kaže Uzvišeni:

"...pored čega god je prošao, ništa nije poštedito", tj. ništa nije ostalo iza strašnog vjetra.

"Sve je u gnjilež pretvorio", tj. sve stvari su bile uništene i propale. Navodi se u pouzdanom predanju od Šu'abea, a on od Ibn-Abbasa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Mi pobjeđujemo povjetarcem, a narod Ad je uništen snažnim vjetrom."

"I u Semudovom događaju je pouka. Kad mu bi rečeno: 'Uživajte još neko vrijeme.'"' Kao što su riječi Uzvišenog:

"I Semudu smo na pravi put pokazivali, ali njima je bila milija sljepoća od Pravog puta, pa ih je stigao udar sramne kazne." (41:17) Ovdje se ovako kaže:

"I u Semudovom (događaju je pouka). Kad mu bi rečeno: 'Uživajte još neko vrijeme', i oni se oglušise o naređenje Gospodara svoga, pa ih uništi srašan glas na oči njihove", tj. neće biti u stanju pobijediti u situaciji u kojoj se nalaze. A riječi Uzvišenog: **"(I uništiti smo) prije narod Nuhov..."**, tj. već smo mogo prije uništiti Nuhov narod.

"To, zaista, bijaše narod razvratni", a svako od ovih kazivanja već je opširno navedeno na mnogim mjestima u Kur'anu, a Allah najbolje zna.

وَالسَّمَاءَ بَيْنَهُمَا

بِأَيْدِي وَإِلَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَدُّونَ ﴿٤٨﴾
وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ
إِنِّي لَكُمْ مِنَ نَذِيرِينَ ﴿٥٠﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَمِنْ
مَنْ نَذِيرٍ مُبِينٍ ﴿٥١﴾

"Mi smo nebo moći (Svojom) sazdali, a Mi još neizmerno mnogo možemo /47/. I Zemlju smo prostrli - tako smo divni Mi Koji smo je prostrli! /48/ I od svega po par stvaramo da biste se vi opomenuli /49/. Zato požurite Allahu, ja sam vam od Njega opominjatelj jasni! /50/ "I ne pripisujte uz Allaha boga drugoga! Ja sam vam od Njega jasni opominjatelj!"/51/.

Kaže Uzvišeni, napominjući kako je stvorio mikrokosmos i makrokosmos. **"Mi smo nebo sazdali"**, tj. učinili smo visok krov kao zaštitu **"moći (Svojom)"**, tj. snagom.

"A Mi, uistinu, još neizmerno mnogo možemo", tj. rasprostranili smo njegove krajeve, uzdigli i učvrstili ih visoko bez stupova, kao što i jest. **"I Zemlju smo prostrli"**, tj. učinili smo je posteljom za sva stvorenja.

"Tako smo divni Mi Koji smo je prostrli", tj. učinili smo je kolijevkom za njene stanovnike. ومن كل **"Od svega po par stvaramo"**, tj. sve što je stvoreno u paru je: nebo i Zemlja, noć i dan, Sunce i Mjesec, kopno i more, svjetlost i tmina, vjera i nevjerovanje, smrt i život, nesreća i sreća, Džennet i Džehennem, te u svim vrstama biljnog i životinjskog svijeta. I zato kaže Uzvišeni: **"...da biste se vi opomenuli"**, tj. da biste znali da je Stvoritelj Jedan i Jedin Allah.

"Zato požurite Allahu", tj. sklonite se kod Njega i oslonite se na Njega u svim vašim stvarima. **"Ja sam vam od Njega jasni opominjatelj."** **Ne prihvatajte drugog boga osim Allaha"**, tj. ništa mu ne pripisujte za druga.

"Ja sam vam od Njega jasni opominjatelj."

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥١﴾ أَوْ صَوَابٌ بِئْسَ مَا قَدَّمْتُمْ عَلَيْنَ فَنُفِخَ عَنْهُمْ ﴿٥٢﴾ وَمَا أَنْتَ بِمَلْمُومٍ ﴿٥٣﴾ وَذَكَرْنَا لِلَّذِينَ كَرِهُوا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾ وَمَا خَلَقْنَا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٥﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٦﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٧﴾ فَإِنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ﴿٥٨﴾ قَوْلِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٥٩﴾

"I tako je bilo: ni onima prije ovih nije došao ni jedan poslanik, a da nisu rekli: 'Čarobnjak je' ili: 'Lud je!' /52/ Jesu li to oni jedni drugima oporučili? Nisu, nego su oni ljudi koji su u zlu svaku mjeru bili prevršili /53/. Pa, od njih ti se okreni, prekoren nećeš biti! /54/ Opominji! Doista, opomena vjernicima koristi! /55/

Džine i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju /56/. Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da me hrane /57/, opskrbu daje jedino Allah Moćni i Jaki! /58/ A nevjernike će stići kazna kao što je stigla i one koji su bili kao oni i neka Me ne požuruju /59/, jer, teško nevjernicima na Dan kojim im se prijeti!"/60/

Umiruje Allah, dž.š., Svoga Poslanika, s.a.v.s.: "Kao što tebi govore sada mušrici, tako su i prethodni poslanici imali problema sa onima koji su ih u laž ugonili."

"I tako je bilo, ni onima prije ovih nije došao ni jedan Poslanik, a da nisu rekli: 'Čarobnjak je' ili: 'Lud je.'" Kaže Uzvišeni Allah: **"Jesu li to oni jedni drugima oporučili?"**, tj. jesu li to jedni drugima prenosili kao amanet? **"Nisu, nego su oni ljudi koji su u zlu svaku mjeru bili prevršili"**, tj. oni su zli i oni bivši i ovi sadašnji, jer mnogo sličje njihova srca i njihove riječi. Kaže Uzvišeni: **"Pa, od njih se ti okreni"**, tj. okreni se od njih, o Muhammede! **"Prekoren nećeš biti!"**, zbog toga. **"I opominji! Doista, opomena vjernicima koristi!"**, tj. od savjeta za duše vjernika će biti koristi. Zatim kaže Uzvišeni:

"Džine i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju." Znači, stvorio sam ih da izvršavaju naredbe, kojim Mi ibadet čine; ne zbog toga što Meni to treba od njih, nego da iskazuju poslušnost i da Mi pokorno robuju. A to robovanje Meni je zbog toga što to Jedin Ja i zaslužujem, pa ako bi Mi pripisivali druga, tj. ako bi robovali nekom drugom mimo Mene, time bi izazvali Moju srdžbu. A ako bi svoje robovanje usmjerili ka Meni, bio bih zadovoljan s njima i uveo ih u Moj Džennet. Nema sumnje da je ovo milost od Uzvišenog Allaha Svojim robovima, a On im objašnjava ovo pitanje kako bi postupili po onome što znaju, a na način kojim bi zadovoljili Uzvišenog. On, Uzvišeni, ne treba ništa od njih, jer je On nezavisan od svih stvorenja. I zato kaže Uzvišeni:

"Ja ne tražim od njih opskrbu, niti želim da Me hrane, opskrbu daje jedino Allah, Moćni i Jaki." Ovim se želi reći da je Allah, dž.š., stvorio robove kako bi robovali isključivo Njemu, Jedinom, a u isto vrijeme napominje kako On nije potreban Svojim robovima ni u čemu, jer su oni uvijek siromašni u odnosu na Njega, zato što ih je On stvorio i On im opskrbu daje. Imam Ahmed prenosi od Ebu-Hurejra, r.a., koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenoseći od Uzvišenog Gospodara: /249/ "O čovječe, mnogo Mi ibadet čini ti, napunit ću ti dušu bogatstvom, a otkloniti od tebe siromaštvo, u protivnom, ako ne budeš tako radio, okupirat ću ti dušu brigom i prepustiti te siromaštvu." Ovo prenosi i Et-Tirmizi i Ibn-Madže od Imrana ibn Zaide, a Tirmizi kaže da je hadis dobar i garib. A riječi Uzvišenog: **"A nevjernike će stići kazna"**, tj. dio zaslužene kazne

"kao što je stigla i one koji su bili kao oni", tj. njihovi prethodnici.

"I neka Me ne požuruju", da im dam kaznu.

"...jer, teško nevjernicima na Dan kojim im se prijeti." Znači - na Sudnji dan, koji oni poriču.

***Ovo bi bio kraj skraćenog tefsira
sure Ez-Zarijat,
uz zahvalu Uzvišenom, oslanjamo se
na Njega i od Njega pomoć tražimo.***